

Uchwała¹
z dnia 10 czerwca 1992 r.
Sygn. akt (W. 12/91)

w sprawie wykładni art. 80 ustawy z dnia 23 lipca 1990 r. o łączności (Dz. U. Nr 86, poz. 504, zm. z 1991 r. Nr 69, poz. 293 i Nr 105, poz. 451).

Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie:

Przewodniczący: prezes TK Mieczysław Tyczka

Sędziowie TK: Czesław Bakalarski
Tomasz Dybowski
Kazimierz Działocha
Henryk Groszyk
Maria Łabor-Soroka - sprawozdawca
Wojciech Łączkowski
Leonard Łukaszuk
Remigiusz Orzechowski
Janina Zakrzewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 1992 r w trybie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 109, poz. 470), wniosku Prezesa Rady Ministrów o ustalenie powszechnie obowiązującej wykładni art. 80 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności (Dz. U. Nr 86, poz. 504, zm. 1991 r. Nr 69, poz. 293 i Nr 105, poz. 451) przez ustalenie znaczenia sformułowania przepisu, iż pracownicy państwowej jednostki organizacyjnej “Polska Poczta Telegraf i Telefon” stają się z mocy prawa pracownikami Poczty Polskiej oraz Telekomunikacji Polskiej S. A. z zachowaniem dotychczasowych stosunków pracy i wynikających z nich praw i obowiązków,

ustalił:

przepis art. 80 ustawy z dnia 23 lipca 1990 r. o łączności (Dz. U. Nr 86, poz. 504, zm. 1991 r. nr 69, poz. 293 i Nr 105, poz. 451) stanowiąc o przejściu z mocy prawa pracowników jednostek organizacyjnych “Polska Poczta Telegraf i Telefon” do jednostek “Poczty Polskiej” i “Telekomunikacji Polskiej - Spółka Akcyjna” oznacza, iż pracownicy ci kontynuują po dacie przejścia, tj. po dniu 31 grudnia 1991 r do jednostek “Poczty Polskiej” i “Telekomunikacji Polskiej - Spółka Akcyjna” dotychczasowe stosunki pracy i zachowują wynikające z tych stosunków prawa i obowiązki.

UZASADNIENIE

I

¹ tekst sentencji - Dz.U. z 1992 r. Nr 52, poz. 249

Prezes Rady Ministrów wniósł o ustalenie przez Trybunał Konstytucyjny powszechnie obowiązującej wykładni art. 80 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności przez wyjaśnienie, co oznacza sformułowanie zawarte w tym przepisie, że pracownicy państwowej jednostki organizacyjnej “Polska Poczta Telegraf i Telefon” stają się z mocy prawa pracownikami “Poczty Polskiej” i “Telekomunikacji Polskiej SA” z zachowaniem dotychczasowych warunków pracy i wynikających z nich praw i obowiązków.

Z uzasadnienie wniosku wynika, że wątpliwość co do treści art. 80 powołanej ustawy powstała z tego względu, że “Polska Poczta Telegraf i Telefon” zatrudniała część pracowników w drodze mianowania stosując pragmatykę służbową charakterystyczną dla zatrudnienia pracowników służby państwowej, podczas gdy “Telekomunikacja Polska - S. A.” utraciła przymiot jednostki państwowej.

Prezes Rady Ministrów wskazał, że prawa i obowiązki pracowników państwowej jednostki organizacyjnej “Polska Poczta Telegraf i Telefon” uregulowane zostały rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 października 1986 r. w sprawie praw i obowiązków pracowników państwowej jednostki organizacyjnej “Polska Poczta Telegraf i Telefon” (Dz. U. Nr 43, poz. 209 i z 1991 r. Nr 63, poz. 267) wydanym na podstawie art. 298 kodeksu pracy, pozwalającym na określenie przez Radę Ministrów w sposób szczególny niektórych praw i obowiązków pracowników zatrudnionych w niektórych działach służby państwowej na której to podstawie można wprowadzić nawiązywanie stosunku pracy na podstawie mianowania. łączy się z tym z jednej strony zwiększona dyspozycyjność pracownika i odpowiedzialność dyscyplinarna, z drugiej natomiast silna ochrona stosunku pracy.

Ustawą z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności nałożony został na Ministra Łączności obowiązek przekształcenia - w terminie do 31 grudnia 1991 r. państwowej jednostki organizacyjnej “Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w:

- 1) przedsiębiorstwo użyteczności publicznej Poczta Polska oraz
- 2) w Telekomunikację Polską - Spółka Akcyjna.

W ocenie wnioskodawcy przepis art. 80 ustawy o łączności gwarantujący pracownikom PPTiT “zachowanie dotychczasowych stosunków pracy i wynikających z nich praw i obowiązków” gdy staną się już pracownikami nowo utworzonego przedsiębiorstwa oraz spółki akcyjnej nie jest w pełni zrozumiały. Zachodzi bowiem wątpliwość czy oznaczać on może zachowanie dotychczasowej pragmatyki służbowej w stosunku do pracowników przedsiębiorstwa, a zwłaszcza spółki akcyjnej. Traktowanie pracowników spółki akcyjnej nadal jak pracowników służby państwowej, zatrudnianie ich na podstawie mianowania oraz zachowanie w stosunku do nich możliwości przenoszenia na inne stanowisko, odpowiedzialności przed komisją dyscyplinarną, rozwiązywania stosunku pracy jedynie w przypadkach taksatywnie wymienionych w pragmatyce stawiałoby pracowników przechodzących z “Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu” w stosunku do innych pracowników przedsiębiorstwa i spółki, którzy nie przeszli z dawnej PPTiT, lecz z innych zakładów pracy, w tym także z Ministerstwa Łączności, w sytuacji uprzywilejowanej.

Prezes Rady Ministrów wyraził także wątpliwość z jaką datą mogą być stosowane zasady określone w art. 80 ustawy o łączności. Czy jest nią data wejścia w życie ustawy (15 stycznia 1991 r.), czy stan istniejący w dniu 31 grudnia 1991 r., a więc w momencie, w którym powinny być powołane wymienione jednostki.

Prokurator Generalny w piśmie z dnia 16 stycznia 1992 r. przedstawił stanowisko, że przepis art. 80 ustawy z dnia 23 lipca 1990 r. o łączności reguluje przejście z mocy prawa pracowników jednostek "Poczty Polskiej" i "Telekomunikacji Polskiej - S. A." z zachowaniem po dacie przejścia do tych jednostek dotychczasowych stosunków pracy i wynikających z nich praw i obowiązków.

W ocenie Prokuratora Generalnego analiza powołanego przepisu art. 80 w kontekście treści całej ustawy, a także przepisów prawa pracy i wiodących w tym zakresie rozwiązań przyjętych w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298 ze zm.) prowadzi do wniosku, iż jakkolwiek badana norma może budzić wątpliwości co do poprawności legislacyjnej w kwestii zapewnienia pracownikom mianowanym w PPTiT takiego samego statusu prawnego w spółce, to jednak wykładnia językowa tego przepisu prowadzi wprost do takiego wniosku.

W ocenie Prokuratora Generalnego w związku z tym, że art. 80 reguluje stosunki pracownicze, a zwłaszcza prawa i obowiązki tych pracowników, należy przyjąć, iż przed innymi metodami interpretacyjnymi ma pierwszeństwo ścisła wykładnia tego przepisu.

Zdaniem Prokuratora Generalnego za tym poglądem, przemawia także art. 9 ust. 1 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, w którym także przewidziano, że pracownicy przekształconego przedsiębiorstwa stają się z mocy prawa pracownikami spółki, z wyjątkiem pracowników zatrudnionych w drodze powołania.

Według Prokuratora Generalnego w odniesieniu do zakresu działania badanego przepisu, nie wydaje się, aby obejmował on także pracowników Ministerstwa Łączności przechodzących do pracy w "Telekomunikacji Polskiej - Spółka Akcyjna".

Natomiast gdy chodzi o wątpliwość wnioskodawcy co do daty, która powinna być brana pod uwagę przy ustalaniu nabycia omawianych uprawnień przez pracowników PPTiT przechodzących z mocy prawa do Spółki, to Prokurator Generalny uznał, iż datę taką stanowi data faktycznego powołania "Telekomunikacji Polskiej - Spółka akcyjna".

II

Art. 80 ustawy z dnia 23 lipca 1990 r. o łączności (Dz. U. Nr 86, poz. 504, zm. 1991 r. Nr 69, poz. 293 i Nr 105, poz. 451) brzmi:

"Pracownicy PPTiT stosownie do przeprowadzonych przekształceń stają się z mocy prawa odpowiednio pracownikami Poczty Polskiej i Telekomunikacji Polskiej - S. A. - z zachowaniem dotychczasowych stosunków pracy i wynikających z nich praw i obowiązków".

Przystępując do analizy przepisu art. 80 powołanej ustawy w świetle wątpliwości przedstawionych przez Prezesa Rady Ministrów na wstępie należy stwierdzić, że treść tego przepisu jest zrozumiała i nie budzi wątpliwości co do strony normatywnej. Tym bardziej, że nie zawiera on zwrotów niedookreślonych lub klauzul generalnych, co mogłoby stanowić utrudnienie w jego zrozumieniu. Przepis ten na tle treści całej ustawy, przepisów prawa pracy i już przyjętych rozwiązań w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298), jak słusznie podkreślił Prokurator Generalny w złożonym do sprawy piśmie, budzi raczej wątpliwości co do poprawności

legislacyjnej, a nie co do treści normatywnej. W tej sytuacji może być do niego stosowana wykładnia językowa. Jest to zgodne z przyjętymi zasadami i dyrektywami interpretacyjnymi i takie też stanowisko utrzymało się w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (np. w sprawie P. 2/87. W. 3/91).

Wątpliwości wyrażone we wniosku nie tyle dotyczą treści przepisu art. 80 ustawy o łączności co do utrzymania lub nieotrzymania przez część pracowników "Poczty Polskiej, Telegraf i Telefon", którzy byli zatrudnieni na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 października 1986 r. w sprawie praw i obowiązków pracowników państwowej jednostki organizacyjnej PPTiT jako pracownicy mianowani - dotychczasowych uprawnień pracowniczych w warunkach utraty przez "Telekomunikację Polską - S.A." przymiotu jednostki państwowej. Wątpliwości te wynikały natomiast z nierównego potraktowania pracowników PPTiT w stosunku do pracowników Ministerstwa Łączności także w części przechodzących do pracy w "Telekomunikacji Polskiej - Spółka Akcyjna", którym nie zapewniono statusu pracownika mianowanego.

W związku z powyższymi wątpliwościami Trybunał Konstytucyjny wziął pod uwagę, że:

- stosunek pracy nawiązany na podstawie mianowania stracił wiele ze swej odrębności a sytuacja prawna pracowników mianowanych została wyraźnie zbliżona do pozycji pracowników świadczących pracę na podstawie umowy o pracę. Zasadnicza różnica pomiędzy tymi grupami pracowników polega na tym, iż sytuacja prawna pracowników świadczących pracę na podstawie umowy o pracę w znacznej mierze podporządkowana jest Kodeksowi pracy, który nie reguluje wszystkich treści stosunku pracy z nominacją,

- zasady zatrudniania pracowników w drodze mianowania wynikające z art. 1, art. 5, 76, i 298 kodeksu pracy oraz z aktów normatywnych o charakterze szczególnym stanowiące tzw. "pragmatyki służbowe", są realizowane przy nawiązywaniu stosunków pracy głównie w służbach państwowych i mogą być kontynuowane po przejściu pracownika do innego zakładu pracy. Jest tak dlatego, ponieważ prawo wynikające z nawiązania stosunku pracy na podstawie mianowania ma charakter szczególny i podlega szczególnej ochronie, choćby ze względu na szczególne obowiązki pracownika wynikające z tego stosunku pracy,

- rozwiązania przyjęte w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w zakresie pełnym, a także przyjęte częściowo w art. 4 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwie państwowym "Polskie Koleje Państwowe" (Dz. U. Nr 107, poz. 463), (w którym przyjęto rozwiązanie, że dotychczasowi pracownicy PKP przechodząc do pracy w przedsiębiorstwach wydzielonych PKP stają się ich pracownikami, zachowując status pracowników mianowanych przez 3 miesiące) wskazuje na szczególną ochronę stosunku pracy nawiązanego na podstawie mianowania w nowych rozwiązaniach prawnych,

- w służbach państwowych (np. pracownicy urzędów państwowych, kolejarze, nauczyciele, leśnicy, celnicy) stosunek pracy nawiązywany jest zarówno na podstawie aktu nominacji jak i na podstawie umowy o pracę. Występuje więc taka sytuacja, iż w zakładzie zatrudniającym znajdują się grupy pracowników o różnym statusie prawnym,

- "Telekomunikacja Polska - Spółka Akcyjna", jak wynika z ustawy, posiada szczególny status w stosunku do innych spółek akcyjnych, ponieważ w odrębnej ustawie

zostały uregulowane zasady jej działania. Tym bardziej wskazuje to na możliwość kontynuowania stosunku pracy nawiązanego na podstawie mianowania,

- nieobjęcie przepisem art. 80 ustawy o łączności pracowników Ministerstwa Łączności przechodzących do pracy w "Telekomunikacji Polskiej - Spółka Akcyjna" jakkolwiek stawia ich w nierównej sytuacji w stosunku do pracowników PPTiT, to jednak nie stwarza sytuacji, w której nierówność ta może być usunięta w drodze wykładni.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny, mając na uwadze także i to, że w "Telekomunikacji Polskiej - S. A." są zatrudnieni pracownicy nie posiadający statusu pracowników mianowanych, uznał, co następuje:

Wykładnia językowa przepisu art. 80 ustawy o łączności, regulującego stosunki pracownicze (prawa i obowiązki) szczególnie chronione w kodeksie pracy prowadzi do wniosku, iż pracownicy "Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu" przechodząc do pracy w jednostkach "Poczty Polskiej" i "Telekomunikacji Polskiej - S. A." kontynuują dotychczasowe stosunki pracy i zachowują wynikające z tych stosunków prawa oraz obowiązki i to z dniem faktycznego powołania "Telekomunikacji Polskiej - S. A.". Powołanie Spółki pozwala na zrealizowanie prawa wynikającego z art. 80.

Z tych wszystkich względów Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym podjął powyższą uchwałę.